

Gà câu đối cho trò

Nguyễn Quý Tân, hiệu Đình Trai, biệt hiệu Tản tiên đình cư sĩ, người làng Thượng Cốc, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương, sinh năm 1811, mất năm 1856. Thuở nhỏ, nổi tiếng là người có văn tài, năm 29 tuổi, đậu kỳ thi hương, năm 31 tuổi đậu tiến sĩ. Từ đó tục thường gọi ông là Nghè Tân. Ông có ra làm tri phủ được mấy tháng, nhưng rồi chán với công danh, thế sự, ông xin từ chức, đi ngoa du sơn thủy, uống rượu, ngâm thơ. Thơ ông phần nhiều nhằm đả kích vào bọn quan lại áp bức bóc lột dân.

Khi chưa đỗ ông Nghè, Nguyễn Quý Tân có mở trường dạy học, học trò đến học khá đông. Một hôm thấy các trò lớn đều đến chậm, ông hỏi chuyên có thì được các trò cho biết như sau:

Nguyên ở gần trường, ngay giữa lối học trò qua lại, có một cô gái nhà nọ người xinh đẹp mà lại giỏi chữ, hay nôm. Học trò qua lại thường buông lời chòng ghẹo, nhưng cô ta không trả lời. Một hôm có mấy anh chàng táo bạo, vào tận nhà làm thơ ghẹo cô ta. Cô ta tức khí mới ra một vè đối, bảo hễ đối được thì sẽ tiếp chuyện, bằng không thì đừng có qua lại trước cửa nhà cô ta mà dơ mặt. Mấy anh chàng không đối được. Thế là cả đám học trò từ đấy không dám vác mặt qua lối ấy nữa, mà phải đi vòng lối ven làng do đó đến chậm...

Thầy đồ Tân thấy câu chuyện lý thú, bèn hỏi: "Câu ra thế nào"

Một học trò đứng dậy:

*Yêu nhau như bầu, như rót, như hót vào thúng,
như búng con quay, như xoay thợ tiện, như bên hàng tơ.*

Thầy nghe qua nói:

- Tưởng gì, câu tục ngữ ấy mà không đối được à? Các anh dốt thế chả trách được!

Rồi thầy gà luôn cho các trò câu đối lại như sau:

*Lấy đây có bầu, có bạn, có ván cơm xôi, có nồi cơm nếp,
Có đẹp bánh chưng, có lưng hũ rượu.*

Các trò được thầy gà cho, mừng quýnh, tranh nhau học lấy làm lòng. Chiều về, cả bọn lại hiên ngang đi qua lối cũ và vào gặp cô gái để xin đối. Cô gái nghe câu đối rất phục, bằng lòng tiếp chuyện. Nhưng các trò đã bị một phen hú vía, nên đều bảo nhau bót mồm bót miệng, không dám giở thơ giở phú ra với cô ta nữa.